

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pe ntru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a dóua óra
12 fil., a treia óra 10 fil.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la „Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii“
in
Blaş.

Anul X.

Blaş 28 April 1900.

Numérul 17.

Epistolă deschisă

cătră Illustritatea Sa Szabó Jenő,
membru al Casei magnaţilor, preşed.
comitetului regnicolar al magiarilor
greco-catolici.

De când s'a început în Ungaria
curentul pentru introducerea limbei li-
turgice magiare pe sama pretinşilor
credincioşi magiari greco-catolici, nu o
dată „Unirea“ a trebuit să combată
scriserile şi proiectele Ill. Tale, ca unele,
cari puteau să aivă în viitor urmări
funeste pentru biserica noastră gr. cat.
română. Şi nu o dată, cine scie prin
ce foi din provinţă, auđiam că ne-aţi
adresat câte un răspuns, la care noi,
dacă nu aveam prietini, cari să ne
trimită respectivul ziar, nu am fi ajuns
nici o dată să răspundem. Tot de una
inse, ținem să credem, că răspunsurile
nóstre, au fost demne, atât ce te pri-
vesce pe Ill. Ta, cât şi pe noi.

În timpul din urmă inse, spre
marea noastră mirare, ne vedem de o
dată atăcaţi mai pătimaş ca ori când,
şi încărcăţi cu fel de fel de epitete.

Dacă Ill. Ta ți-ai lua timp să
răsfoiesci prin cei zece ani de când
apare „Unirea“, te-ai putea deplin con-
vinge, că nici o dată fóea noastră n'a
fost „magyar faló oláh ujság,“ ci din
contră, a lucrat tot de una pentru o
înțelegere frăţescă a magiarilor cu
românii.

În schimb inse, am combătut
şovinismul şi am fost duşmani ai rene-
gatismului, şi am ținut tot de una, că
acestea două păcate strică foarte mult
statului şi zădărnicesc ori ce bună în-
țelegere. Şi ne-am bucurat atunci,
când am cetit, că dl ministrul Széll, a
declarat, că nu mai atunci póte prospera
statul, când se vor respecta naționalită-
țile împrumutat şi când fie care ne-
conturbată şi neşicinită de nime, se va
puté desvolta conform puterilor sale
proprii şi firii sale, şi când fie care cetăţan
al țării, de ori ce naționalitate şi re-
ligie ar fi, de o potrivă se va simți
acasă în patria acésta.

Credeți-ne Ill. Domnule, că noi
nu avem nimic în fond, ca magiarilor
greco-catolici să li se concédă liturgia
magiară.

Noi ne-am bucurat, când bisericii
nóstre s'a permis ca slujba dumnezeéscă
să se facă în limba credincioşilor ei,
şi veselii concedem şi altora bucuria
acésta. Veseli am fi noi şi atunci, când
magiarilor neaóşi gr. cat. li s'ar per-
mite să introducă la liturgie limba
magiară.

Să ne iertați inse Il. Dle, când
în mişcarea pornită de Dvóstre, noi nu
vedem întratáta dorul, ca credincioşii
magiari gr. cat. să se róge în limba
lor, cât mai mult o nisuintă ascunsă
de magiarisare. În tótă mişcarea con-
dusă de Dta, noi întâlnim şovinismul şi
renegatismul atât de urit noué.

Şi chiar de aceea V'am combătut
tot de una şi ne am bucurat, vé mártu-
risim că ne am bucurat, (nu inse așa
cum înțelege „Aradi Közlöny“ din 18
crt. şi „Magyar Szó“ de la 21 crt.),
când am cetit de fiascul ce ați suferit
la Roma.

S'aú doră se mai póte ascunde, că
nu Magiari gr. cat. au fost peregrinii
acea, ci ruteni renegați, când chiar Il.
Ta o spu și o sciú toți, că conducătorii
peregrinajului au fost cei doi Episcopi
ruteni? Şi se mai póte ascunde aceea,
că prin introducerea limbei liturgice
magiare să țintesce la magiarisarea ru-
tenilor şi la magiarisarea noastră a Ro-
mânilor? Se mai póte ascunde un lucru,
care așa de adese au fost espres spus
în ziarele magiare?

Contăm la demnitatea Ill. Tale de
membru al casei magnaţilor, ceea ce
ne-a şi îndemnat să vé adresăm scri-
sórea acésta, — şi credem tare, că veți
recunósce temeinicia aserțiunilor nóstre.

Ne supără inse, când sintem ne-
voiți să cetim, că ne atribuiți lucruri
ce n'am făcut ori intențiunii ce n'am
avut.

Ill. Ta spuți în răspunsul ce ni l'ai
adresat prin „Aradi Közlöny“ (de ce
chiar prin acest ziar din provință?) că
cele publicate de noi despre peregrina-
jul Dvóstre, sînt de așa „cât ușor
s'ar poté crede, că peregrinajul roman
s'a terminat cu un fiasco complet“, şi
mai târziu te veđi adus în poziția, de
nici nu ne mai răspunđi nimic, de

Feuilleton.

Poveste . . .

Reslete gânduri mi-se învêrt prin creer.
Când voiú se scriú iubita mea po-
veste . . .

Poveste? . . . Dór de povești sintem
sătui; ca copii tot cu ele ne petreceam
vremea; cu povești drăguțe ne înveselia
mama iubitóre; cu mândre basme ne desfáta
moşul ținendu-ne pe genunchii îngrenuați de
mulțimea anilor; în frumoșe povești treceaú
lungile sári de iarnă; în doinitóre cântece
ca din povești, ne adurmea bunica gârbovită
de povara vremilor noué vrégmașe . . .

Ca băeți vedeam lumea așa de bună,
așa de ademintóre! . . .

Poveștile auđite de la moşul sfátos,
sau de la bunica naivă ne-au sădit în suflet
primele emoțiuni; ne-au lásat în fantasie
celea dintăiú imaginii atrăgátóre — rápitóre
cu frumșetea lor . . . ne-au întipărit în inima
fragedă primele amintiri plăcute . . . Şi sînt
dulci aceste amintiri . . . dulci, căci primele
nóstre impresii sînt și ultimile amintiri. —

Sub farmecul poveștilor din copilărie era
fresc, ca lumea din afară să se resfrângă
prin creerul nostru ca o lume visată . . .
în frumșetă — ca o lume din basmele
nitate . . .

Şi . . . copilăria a trecut; de ea ne
mai aduceam aminte numai ca de o poveste
veche ascultată o dată cu multă dragoste,
ér acum apusă în a vremii ultare

Despre copilăria noastră vorbim numai
că a fost o dată de mult, când eram băeți.
Ce vremuri frumoșe . . . ce timpuri fericite
erau atunci! . . . Şi cum au trecut, ca o
flóre la ureche, ca o poveste auđită ca
prin vis, din care nu ne-au mai rémas de
cât o amintire vagă . . . o suvenire nelámurită
și totuși dulce . . . indiușetor de dulce . . .

Poveste? Dór o poveste a fost tinereta
noastră intrégă . . . o poveste plină de ná-
dejdi și de amăgiri . . . Un basm cu feți
frumoși . . . cu Zinele măestre . . . cu co-
pile cu ochi albaștrii și în sinuri cu dragoste
albaștră . . . O poveste de aur, pe care o
țese creerul omului idealist, în mîntea căruia
se reflectă lumea esternă ca o lume din
povești

O anii tineretii!! . . .

Poveștile, cari în copilărie ne interesaú
numai când ne atingeau naivitatea, cari ne
mișcaú numai dacă erau amésurat modulul
nostru de gândire . . . acum în anii tineretii
iaú un farmec deosebit . . . Le pricepem
acum rostul fin și admirabil. Ele acum ne
deșteptă curiositatea în un mod mai pal-
pabil — ating mai sensibil córdele simțitóre
ale inimei . . . influențéază mai direct asupra
închipuirei. Şi în urmăre — creerul nostru
se muncesce să-si croiească o lume ideală —
ca în povești. Înțelnind tinerul idealist în
calea vieții o zină cu păr blond, cu ochii
negrii — o zină ca în povești — el începe
se țese în fantasia lui aprinsă de o dragoste
curată firul unei povești de aur . . .

În povestea tineretii lui El e fét fru-
mosul, care se luptă cu lei paralei — se
bate cu lauri și bálauri . . . trece peste
nóné țeri și noué mări numai să-si póta
cástiga pe iubita lui, pe Ileana Cosinzeana
cu cosița aurie . . . din cosița flórea-i cântă,
noué împărății ascultă, . . . Er Ea e copila
de împérat, ce vine în zori, să se scalde în
cristalinele unde a lacului tremurátor . . .
La ivirea ei florile tóte și câmpul tot încep
un cor îngerese un cântec, ce străbate până
la Fét frumos . . .

vreme ce scrisele noastre sînt „o simplă scornitură“. Și mai mult, chiar și redacția acestui ziar, se simte datoră, să-ți introducă răspunsul, cu câte va cuvinte în cari declară, că cele scrise de noi „de la început până în sfârșit sînt nisce minciuni prinse din aer“.

Scuzați Ill. Dle, dacă ne luăm voce a vă atrage binevoitoarea luare a minți, asupra simplei împrejurări, că ați greșit adresa. Tote admonierile acestea trebuia să le adresați ziarului „Budapesti Hirlap“ și respective dlui Kecskoczi Ödön, care a publicat raportul despre peregrinaj în Nr 71 al numitului ziar, de unde noi l'am reprodus. Ce am greșit deci? ce am mințit și scornit?

Vedeți dar, cât de nedrept ne atacați și cât de mult agitați opinia publică contra noastră?

Că a pățit fiasco peregrinajul? de ce o mai negați, o spuți și Ill. Ta, dar o îmbracă în frase ademenitoare, cum se îmbracă în zahăr, câte o pilulă amară.

Și ce sintem noi vina la această derută? Ne mirăm de Dta, care ai fost la Roma și ai convenit cu cercurile conducătoare depe acolo, cum de n'ai observat curentul slavofil, ce domnesce în Vatican? N'ai băgat de samă, cât de mult sînt inclinate spre Rusia toate simpatiile, în speranța unirei întregii lumi slave cu consursul marelui imperiu? Și ne mirăm, cum de nu te-ai gândit, că acestui curent e de a se ascrie fiascul planului Dvóstre, cari tîndeși la magiarisarea unei mari părți din lumea slavă, — și nu nouă, pe cari nime nu ne cetesce în Vatican.

Și, ne mai luăm voce, a ruga pe Ill. Ta să ne răspundă, sînt adevărate cele ce se scriu în „Esti Ujság“, în „Budapesti Hirlap“ de la 22 crt. și „Alkotmány“, că le ai fi zis Dta despre noi și peregrinajul nostru?

E adevărat, că Ill. Ta, făcut atent, la cele două stéguri austriace, pe cari cineva le a înfipt de asupra loca-

lulii unde mîncat peregrini, ai zis, că acele stéguri le-ai pus românil, ca să vă probeze și ust fel să strice planul Dvóstre?

Cum ai putut veni Dta la idea acesta? și ce fel de politică austriacă am urmat noi, în potrivă Dvóstre?

E adevărat mai de parte, că Ill. Ta ai audīt din cercuri bine informate ale Vaticanului, că peregrinajul nostru e plănuit a nume ca o demonstrație a peregrinajului Dvóstre?

Așteptăm de la un membru al Casei magnaților, să fie așa de loial, și să ne declare hotărît, dacă sînt adevărate sau nu aceste vorbe? să ne numescă persoanele cari i le au spus, sau de la cari le-a audīt.

Noi nu putem să rămînem nesimțitori în fața unor acuse așa de grave, pe cari cu așa libertate ni le aruncă cineva. Nu putem să cetim zilnic cu același sînge rece, cum presa magiară, pornind de la ast fel de scornituri, alarmeza opinia publică contra noastră, a bisericii și neamului nostru.

Falsitatea acestor aserate apare în plină lumină atunci, când spunem, că proiectatul nostru peregrinaj, nici n'a fost macar insinuat la Roma și plane nici nu se scie încă, dacă să va face ori nu, adunase-va ori ba așteptatul număr de participanți.

Deplin incredințat, că Ill. Ta vei ține samă de scrisele acestea, îți punem cu plăcere la dispoziție colónele foii noastre, și chiar pentru că nu ne vine, să scim legate de numele-ți de magnat ast fel de scornituri, Te rog să faci o dată deplină lumină, în această afacere devenită odiósa.

Cu deosebită stimă

Blaș la 25 April n. 1900.

Aurel C. Domșa
redactor rēsp.

Viitoriul croit sub impresia acestei povești din tinerețe ne suridea în colori adamantine . . .

De pe băncile școlii încă, ne croiam povestea viitoriului . . .

Vremile petrecute pe băncile școlii!.. Î-mi par une ori atât de senine și orizontul lor atât de albastru, în cât mă cuprinde dorul să mai fiu o dată școlar . . . Alte ori îmi par așa de întunecoase — învălitate în o negură de ameniri și impresii neplăcute, de cari și acum cu o témă copilărescă îmi-aduc aminte. — Și totuși . . . Când îți amintesc povestea zilelor petrecute pe băncile școlilor, un fior dulce te cuprinde . . . un entusiasm tinerețesc îți înviorază vinele.

Basmul tinereții a trecut . . . În adevăr a trecut pôte cea mai plăcută poveste ce vom asculta-o cât vom trăi . . . a dispărut pôte basmul cel mai frumos a cărui impresii le vom simți vre o dată . . . Și din povestea tinereții ce s'a ales? . . . D'apoi ce să se aleasă? aceea ce se alege din fie care poveste. Am ascultat-o cu nespuse iubire, am simțit-o cu dor nemărginit și acum ne-au mai rămas din ea impresiile și amintirile . . . Da!

amintirile . . . Ele sînt, cari ne mai mîngăie — ele sînt, cari ne alină păturile sufletului . . . ele ne mai nutresc speranțele viitoriului . . .

Din povestea de aur a tinereții au mai rămas gândurile viitoriului . . .

Și nu pot continua mai departe, căci pentru mine abia acum — sfîrșindu-se povestea de aur a tinereții — începe povestea de argint a bărbăției . . . Eă am simțit și am ascultat numai povestea copilăriei mele drăgălașe și a tinereții mele iubite . . . Nu-mi doresc o poveste mai frumoasă, ci numai cum a fost aceea a tinereții . . .

Cu atrăgătoare basme ne-am petrecut copilăria, făcându-ne palate de spumă în aer, pe cari un șăgalnic zefir le-a derimat . . . cu fantastice povești ne-am nutrit mințea ca tineri, croindu-ne în închipuirea noastră poetică lumi ca din povești, pe cari o singură lovitură a sorții le-a nimicit . . . și . . . s'a sfîrșit . . . povestea . . .

B. 1900.

Vior. —

Pentru „Telegraful Român“. — Din incidentul apariției opului „Fragmente din istoria Românilor, de Endoxiu Baron de Hormuzachi“, „Telegraful Român“ află de bine a se năpusti asupra noastră și asupra serbărilor iubilare, ce sînt în perspectivă. Faptul, că traducerea acestui op s'a publicat de către Academia română, „Tel. Rom.“ îl esplică drept demonstrație în contra noastră. Er cât pentru epitetele cu cari ne Ingrămădesce — drept cadoi de S. Pasci — amintim numai câte va rînduri: „În lume sînt ómeni buni și ómeni răi, ómeni tari în credință și slabi în credință, ómeni cu caracter firm și ómeni slabi de caracter . . . ómeni cari și-au renegat tot trecutul lor, și-au abandonat legea părinților, și-au călcat jurămîntul făcut la altarul Domnului, și pentru favoruri lumesci, au adoptat altă lege, alte obiceiuri; ómeni cari pentru unele aparente favoruri materiale au spart unitatea națională a bisericii noastre române, și au adus între noi blăstămul cel mare: scisiunea confesională și ura între frați.“

Sintem recunoscători „Tribunei“ din Sibiu, pentru loialitatea, cu care a protestat în contra acestor erupțiuni confesionale, împlinindu-și o datorință elementară față cu marea publică română.

Cât pentru răspunsul nostru, acela nu a rămas din motive de circumspecțiune, după cum ar crede „Budapesti Hirlap“, ci din alte două motive: întâiu și mai întâiu nu am voit să ne ocupăm cu un articol atât de pătimaș, chiar în numărul de Pasci, când lumea creștină se bucură, sub impresiunea generóselor idei regenerătoare, și când chiar „Telegraful Român“ avea să spună cu dohovnicescă evlavie în articolul de fond: „Să iertăm toate pentru Înviere“. Al doilea motiv este, că am rămas frapați de patima cu care se năpustesc „Telegraful“ asupra noastră, ceea ce e o apariție neîntelēsă în urma pacinicei lui atitudinii în timpul din urmă. Înțelegem, dacă serbările noastre sînt un ghimpe în ochii ungurilor, chiar și în colónele organului catolicilor „Magyar Állam“, dar nu înțelegem preocuparea și îngustimea de idei în colónele unui ziar redactat de frații de un sînge! Ce ar fi fost dacă am fi scris noi în același ton, când biserica ortodoxă avea ceva serbătoare? Am ajuns dóră până acolo în cât să nu putem avea îndrăsnéla de a serba aniversarea Unirii cu Roma, ca nu cum va greco-orientalii să se supere? Și sînt acești din urmă atât de intoleranți, în cât în fața unei serbări atât de frumoase a bisericii noastre, a unui act de recunoscință atât de firesc, se tulbură și erump în injurături? Ori cum ar sta lucrul, ne-ar durea să ne vedem huiduiți în serbările noastre de o potrivă de străini ca și de Români neuniți. Dacă „Tel. Rom.“ crede că huiduiturile aceste servesc un interes particular al bisericii ortodoxe, nu are, de cât să continue pe calea apucată.

Ca să rămînem strict la obiect înse, nu credem din capul locului, că Academia română, să fi pulicat opul din cestiune pentru a demonstra în contra serbărilor noastre. „Tel. Rom.“ dacă a avut cutezanța a afirma acesta, ne-ar face un bun serviciu și nouă și Academiei, lămurindu-ne dacă într'adevăr despre demonstrație este vorbă?

Cât pentru istoria lui Hormuzachi, am arētat cu altă ocazie în colónele foii noastre, cât de preocupat și parțial e acest scriitor,

când e vorba de s. Unire. Și pentru ca să nu se facă prea mare paradă cu asertiunea lui Hormuzachi, că majoritatea poporului român n'a primit și aprobat sfînta unire în 1700, reproducem încă o dată, pagina 305 din partea a II-a din „Cestiuni din dreptul și istoria bisericii române unite cu Roma.“

Etă-o:

„Față cu această asertiune noi susținem, că poporul românesc din Transilvania în totalitatea sa a primit și aprobat sfînta unire la anul acela.

„Adunarea de la 1700 a fost una dintre celea mai număröse, din câte cunoșce istoria noastră. Acolo au fost de față nu numai Mitropolitul și protopopii, ci și deputații clerului și câte trei deputați din fiece care sat. Actele ne spun, că aceștia toți au primit sfînta unire, și acesta nu au făcut-o fără discuțiune, ci după cumpănirea tuturor împrejurărilor, și după ce toți s'au convins, că fac un lucru bun pentru nemul lor. 1) Împrejurarea, că nu toți Românii au fost fisice de față, nu învölve în sine, că nu toți au primit sfînta unire. Nici la adunarea din 1848 nu au fost de față toți Românii, și cu toate acestea nimeni nu cutéză, să zică, că hotărîrile acelei adunări nu s'au adus cu consensul întregului popor român. Și apoi aș vrea, să mi-se arete în istoria poporilor o singură adunare, în care să fi fost fisice de față unul fiece care membru din popor. Așa ceva este o imposibilitate fisică. Din împrejurarea, că nu toți cei de față au subscris actul unirii, încă nu se pöte deduce, că nu toți au primit unirea, pentru că nici la adunarea din 1848 nu toți au subscris protocoalele luate cu acea ocaziune, și totuși nimeni nu pöte susține, că în acele protocoale nu ar fi fost depusă voința tuturor celor de față și a acelora, cari din o cauză ori alta nu au putut fi de față. Apoi nicăiri, unde să țin adunări număröse de popor, cum a fost cea din 1700, nu au subscris toți cei de față și nu subscris nici în ziua de astăzi, când se țin asemenea adunări. Actul uniunii din 1700 a fost subscris de toți cei chemați și a nume de fruntașii clerului, cari pe atunci erau singurii conducători ai poporului românesc, căci alți cărturari pe atunci nu aveam. Ei de bună samă n'ar fi subscris acest act, dacă n'ar fi știut, că cu ei este întreg poporul, căci ori cât de inferiori în cultură ar fi fost acei fruntași, atât de proști tot nu ni-i putem închipui, în cât ei înșiși să se hotărască a face un act, prin care să se espună pericolului de a rămâne nisece păstorii fără turmă. În fine nici din împrejurarea, că din partea poporului unirea s'a primit prin aclamațiune, nu putem deduce, că primirea ei nu s'a făcut în chip valid. Öre în ziua de astăzi nu se aduc destule hotărîri prin aclamațiune? Öre în ziua de astăzi aduce-se în vre o adunare poporală numărösă vre un conclus prin votare secretă ori votare nominală? Nicăiri nu se întâmplă așa ceva, pentru că este cu neputință. Dar că în adunarea din 1700 totalitatea Românilor din Transilvania s'a declarat pentru unire, se vede și de acolo, că în decurs de mai multe decenii nu se află în Transilvania nici o biserică nennită constituită în forma sa, și numai ici și colea întâmpinăm câte un protest sporadic, ridicat de puține persoane în contra sfîntei uniri, și

și aceste persoane s'au n'au fost Români, sau dacă au fost Români, ei n'au lucrat în virtutea unui impuls primit de la Români, ci numai ca instrumente ale Grecilor, Magiarilor și Sârbilor, ér istoricii nostri toți știu și istorisesc împrejurările și timpul, când cutare sau cutare ținut s'a rupt de biserică unită, ceea ce s'a întâmplat numai după anul 1740, și mai virtos după ce episcopul Inocențiu Klein a fugit din țară și s'a refugiat în Roma.“

De închierie să și-o însemne „Tel. Rom.“ că noi nu am atăcat, nici avem de gând să atăcăm pe cineva prin serbările noastre și că toate aceste le-am scris numai *provocați* fiind.

Finis Hungariae. Stut din cale afară amărîți șovinistii magiari pentru nesuccesul de la Roma, și cu jale privesc cum li s'au dus în vînt, unul din visurile lor cele mai desmierdătore, și în amăreala ce le-a cuprins sufletele, vędind că amenințările nu prind în Vatican, au pornit-o pe o temă nouă, încă ne exploatată: pe nota gelnică a tînguirilor.

Așa în numărul de la 21 April a lui „Magyar Szó“ un anumit *Tiborcz*, începënd ér cu „Unirea“, se acată de Escelența Sa Michail Pavel. Episcopul Oradei, acuzându-l că valachiséză în massă pe magiarii (?) greco-catolici din diecesa sa.

„Voiu arăta devastarea uimitore sêvirșită în Ungaria de valachime și de preoțimea înaltă a aceleia cu ajutorul bisericii catolice valahe“. Așa-i inbiți cetitorii, că tesa acesta vatrëbui să deștepte vinul interes al cetitorilor șovinisticului „Magyar Szó“? Acesta a și fost scopul. Autorul și-a aflat terenul potrivit scopului sêu. Tendința l-a fost să injure pe archiereii ilustri ai bisericii noastre și să ațite opinia publică contra lor. Nu puté să și aleagă alt ziar mai potrivit, de cât organul teribilului Bánffy.

Scriitorul se acată de un cerculariü al Esc. Sale Pavel, în care îndemnă preoțimea din parochiile, unde credincioșii nu știu încă limba serviciului dumnezeesc, ca să propună în școlă copiilor românece și în această limbă să facă și catechesea, căci lucrând alt cum subminéză limba bisericii strămoșilor nostri.

Pentru acest ordin așa de natural în sine, scriitorul din „M. Szó“ se tulbură și arată cum s'au valachisat o mulțime de comune din comitele Szabolcs, Bihar, Arad Csanád, Csongrád și Szatmár, sub decursul păstorirei Escel. Sale. „Până când prin anii 60 de abia erau în Macău 50 persoane, cari pricepeau limba valahă, acum, numărul acelora cari se dau de valachi e apröpe de 1500.“ Ér la sfirșit scriitorul constată cu amărăciune, că în decursul acestor 25. ani „am pierdut apröpe 25 mil magiari“, din simplul motiv că Românilor concedindu-li-se folosirea limbei române la serviciul dumnezeesc, prin biserică și școlă lăteasc pretutindenea această limbă. Nu uită de altcum nici dl. Tiborcz, să atragă la urmă atenția cercurilor hotărîtore asupra cuceririlor ce le face limba și biserică valachă, și se provöce pe conaționali sêi să nu privescă cu atăta indiferentism lupta pentru limba liturgică magiară, pentru că dacă magiarimea gr. cat. din Szabolcs, Segedin, Csanád, Csongrád și Szatmár se contopesc

cu totul în valachime, putem spune cu totă îndrăsnela: „Finis Hungariae!“

La ieremidele acestea, basate adese pe premise false, reflectéză „un preot român gr. cat“ în nri 95 din „Alkotmány“ arătând, cum prelații bisericii gr. cat. is injurați pe toate tonurile, pentru că își fac datorința, îngrijind de mântuirea credincioșilor lor, și totă campania această contra lor e pusă la cale de jidovii de la ziare, cari au în vrăjbit chiar și pe magiari numai ca apoi ei să și pötă face mai bine daraverile.

Pe Archiereii nostri nu-i vor spăria, sîntem convinși, insanitățile scriblierilor de la foile jidovite, ei își cunosc datorințele sacralului lor oficiü și vor lucra și mai departe cu aceleași puteri pentru consolidarea sfîntei noastre biserici greco-catolice române.

Respuns. — Spre a se convinge cetitorii nostri, cât de mult is aprețiate de alt cum în presa magiară scrisele foii banffyeste, lăsăm să urmeze aci un răspuns dat acestei foi de „Budapesti Napló“, organul dlui Szöll. Cerem de alt cum scusele cetitorilor nostri pentru frumuséta stilului în care e redactat acest răspuns, și avertisăm pe domni de la „M. Szó“, cari ne au așa de dragi, că noi am tradus aceste șire din „Magyarország“, Acesta spre orientare, în cazul, când va începe să injure.

„Din cotețul ciurđii de porci cari se îngrășă la lăturile maresalului de curte, s'a audit azi un grohot mai turbat ca de comun. Bravele bestii își tem porcariul, de i s'ar întâmpla ceva, zêu ar peri de föme. Deci se nisuesc, ca cel ce are de a face cu păstorul lor, să se lupte cu ei. Cu ei căci ei grohotesc. Cu ei căci ei sourmă tina cea imputită. Cu ei, căci ei sînt porci, nu porcariul lor. Ér noi spunem porcariului, să-și învețe ciurda la omenie. El să grijescă, asupra cui și ce grohotesc. și de cine se frécă cu murdăria lor. Căci el este acela, care va fi silit să răspundă pentru toate porcilele acestei ciurđii murdare. Lumineze-și deci consumenți ambițioși ai lăturilor sale că ei trebuie să se îngrășe și nu să se falöșescă. Pentru porcui obraznic porcariul îi lovit în cöste“.

Revistă politică.

Afaceri interne. Parlamentul în 24 l. c. și-a ținut prima ședință după vacanțele de Paști. Cu totul abia a durat vre o 20 minute, în care timp președintele camerei a adus la cunoștința părinților patriei schimbările, ce s'au făcut în sinul lor, ér ministrul president a răspuns la unele interpelări. Cu ședința această se va închide periodul al III-lea al sesiunilor, deschidëndu-se cu începutul lui Maiü periodul IV. Acest period se va începe cu pertractarea unor proiecte de legi, pe cari le vor propune ministrul de agricultură și comerciü. Tot în periodul acesta va cere ministrul de finanțe încuviințarea unui împrumut de 120 milioane coröne, pentru esoperarea căruia el a și intrat în tractative cu banca Rotschild. Titulii, cari se propun pentru aprobarea împrumutului sînt diferiți. Unii spun, că ar fi de lipsă pentru regularea valutei, alții, că

1) Nilles, Symb. I. pag. 246—247.

suma acesta s'ar recere pentru investiri ce le ar face ministrul de comerț și cel de finanțe, în fine alții susțin, că suma amintită trebuie pentru acoperirea cheltuielilor împreună cu cina regulată a soldaților, pentru a cărei efectuare ministrul de război se luptă din toate puterile.

Austria. Pertractările de împăcare dintre Cehi și Nemți au un rezultat tare dubiu. Sub comisiunea aleasă pentru aplanarea diferințelor în principiu s'a înțeles cu privire la unele puncte, dar nu așa stă lucrul cu privire la specificarea aceluiași. Cehii nu s'nt îndestuliți. Fiind că cererile lor nu s'nt luate în considerare așa pe cum doresc ei, chiar și chemați fiind, nu vor mai lua parte la conferința de împăcare, ci după unii ar trece simplaminte în opoziție, er pe cum spun alții, ar reînțepe cu obstrucția. Această diferență de acomodare pentru venitoriu provine de acolo, că între Cehii tineri, s'au născut disensiuni.

Vedând ministrul Körber, că conferința ceho-germană nu duce la nici un scop, a pregătit un proiect de lege pentru regularea limbilor. Făcea Cehilor tineri și crede a ști, care ar fi conținutul acestui proiect. Pe cum spune numita făcea, proiectul de lege pentru Moravia ar prevedea folosirea mestecată a limbilor cehă și germană, așa pe cum era pe timpul ministrului Baden, er pentru Bohemia ar crea trei teritorii deosebite. Într'unul limba oficială ar fi exclusiv cea germană, într'altul exclusiv cea cehă, pe când în al treilea teritoriu aceste două limbi s'ar folosi mestecat. Pote că proiectul acesta devenit lege ar îndestuli părțile războinice. Răul înse stă acolo, că mulți trag la îndoială fidedemnitatea comunicatului acestuia.

Italia. Spiritul dușmănos bisericii, fătul predilect al Italiei de astăzi se manifestă tot mai bine. Fiind vorba de expozițiunea din Paris, guvernul italian va face muștră și despre școlilor elementare. În broșura ce va tracta despre ele, apărută în monitoriul oficial al ministrului de instrucție italian, între altele se zice, că preoțimea cu ocaziunea catechisării nu întrelasă nici o ocaziune de a infiltra în sufletul tinerei generațiuni idei contrare statului. Interpelat asupra acestui fapt, ministrul a declarat, că pasagiul injurios la adresa bisericii a apărut în partea neoficială a oficialului său organ, și nici nu se va traduce pe francezese în broșura, ce se va împărți la expoziția din Paris. Timpul va dovedi adevărătatea ori falsitatea răspunsului ministerial. O altă manifestare a spiritului antibisericesc a avut loc în senat. Aci ministrul cultelor a prezentat un proiect de lege pentru reformarea căsătoriei civile, care proiect căsătoria civilă o apropie în cât va de punctul de vedere catolic al sacramentului căsătoriei. Dar ce să vezi, comisiunea senatorilor însărcinată cu examinarea pro-

iectului l-a respins, propunând un alt proiect, care căsătoria mai tare o desparte de biserică, de cum era în căsătoria civilă italiană de până acum.

Transvaal. Sărtea războiului e încă tot nedecisă. Starea Burilor s'a ameliorat și cu ameliorarea ei s'a răuțat starea Anglezilor. Greutăți vin peste cești din urmă tocmai de acolo, unde ei cugetau că totul e supus, vreă să zic, din partea sud-estică a Oranjului. Atunci când Roberts cu mare alaiă a intrat în Bloemfontein, cugeta, că cu sudul republicei libere a terminat; când de o dată vede, că Burii atacă orașul Wepener, care se află în partea de cătră răsărit-meză-zi a Oranjului. La început credea, că va fi numai o încercare a Burilor, carea înse nu l-ar da mult de gândit, timpul înse a dovedit contrariul. Divisiunea de armată, ce s'a trimis spre despresurarea orașului s'a dovedit de nesuficientă, când i s'a trimis a două divisiune, după acesta a treia, căreia l-a urmat a patra și rezultatul fu neîndestulitoriu. Roberts în telegramele sale adresate ministrului de război cu părere de rău trebuie să spună acestuia acum dispariția alor zeci și sute de ostași, acum tot pe atâția căduți ori răniți. Voit-a Roberts în timpul din urmă să părăsască Bloemfonteinul, dar planul a trebuit să și-l schimbe vedându-se încunjurat de toate părțile.

Nu mai puțin întristătoare veste l-a adus lui Roberts comisiunea, ce el a însărcinat-o cu explorarea situațiunii orașului Pretoria, capitala Transvaalului. Comisiunea acesta l-a referat adecă, că Pretoria e încunjurată cu 5 forturi atât de puternice, în cât chiar și o armată de 300 mii de soldați numai cu mare greutate o ar putea ocupa.

Într'aceea deputațiunea Burilor însărcinată cu esoperarea întervenirei curților europene în favorul lor, fiind încunoscintată din partea ministrului de externe hollandez despre rēcăla cu care acestea privesc războiul, a abzis de planul său de a ruga pe țarul, împăratul german și pe președintele Franței pentru întervenire. Ast fel stând lucrul totă nădejdea și-a pus-o în Statele-Unite din America. Aci are să se întimple alegerea președintelui. Opiniunea publică e pe partea aceluia, care va promite întrepunerea sa pentru încetarea războiului buro-anglez.

Correspondințe.

Sinódele protopopesci.

Sibiú, în 24 Aprilie 1900.

Onorată Redacțiune!

Am cetit până acum rapórtede despre două sinóde protopopesci din Archidieceasă, publicate în prețuita noastră făcea „Unirea“. Eă află că e bine să se publice ast fel de rapórtede din toate centrele secundare ale administrațiunii noastre bisericesci, ca să șcim ce și cum se lucră în deosebitele părți ale Archidiecesei noastre. Activitatea mai intensă, ce se desvóltă în o parte sau alta, póte să aibă o înfrurire binefăcătoare asupra

unor centre secundare, unde am dori să vedem o lucrare mai viuă. Ast fel de rapórtede pot să deie impuls la o lucrare uniformă și din ce în ce mai potențată în interesul cauzelor noastre publice bisericesci-școlare; apoi mai s'nt și o dovadă, că trăim, că voim să trăim și să dăm înainte. Acolo unde este activitate, este viață, și un organism bisericesc activ și vigoros, e o garanție pentru un viitor mai bun.

Din aceste considerațiuni Vă rog să-mi permiteți a Vă raporta și despre sinodul protopopesc al districtului Sibiului, aceea, ce află a fi mai de interes pentru publicul cetitor al „Unirei“. Voiți fi scurt.

Sinodul protopopesc de primăvară al districtului Sibiului s'a ținut ca de regulă la sediul protopopiatului în 10 April a. c., participând de astă dată și reprezentanți mirenii din parochiile prevădute cu școle confesionale. Această se face la noi după o praxă veche tot la trei ani, când după normele în vigóre, este de a se alege pe un nou period de trei ani senatul școlar districtual și a se lua mesuri pentru alegerea curatoratelor bisericesci și a senatelor școlare parochiale, asemenea pe un nou period de trei ani. Sinodul a fost bine cercetat fiind prezenți 29 preoți și 12 delegați mirenii; absenți au fost numai 4 preoți. După invocarea Spiritului Sfint protopopul tractual, P. O. D. Ioan V. Rusu, deschide sinodul prin o vorbire medușă, în care atinge toate chestiunile, cari agită viața noastră publică bisericescă și apoi înainte de a se trece la ordinea zilei, sinodul cu deosebită însufățire decide a se subșterne Escelenței Sale I. P. S. Domn Archiepiscop și Mitropolit o căldurosă adresă omagială semnată de toți membri prezenți.

Etă textul adresei:

„Escelența Vóstră, Bunul nostru Părinte! Aprețind situațiunea gravă, în care după esemplul marilor predecesori ai Escelenței Vóstre, luptați cu zel adevărat apostolic pentru clenodiile celea mai scumpe ale bisericii noastre: independența și caracterul ei național — autonomic, condițiile sine quibus non ale prosperării sale în mijlocul poporului român, — Sinodul protopopesc mixt al districtului Sibiului ține să-și împlinescă o plăcută datorie, esprimând Escelenței Vóstre în numele clerului și poporului reprezentat prin acest Sinod, simțemintele sale de neclintită iubire și adheșiune fiécă și tot o dată repróbă cu adencă indignațiune atacurile ne demne la cari s'nteti spus tocmai pentru apărarea cauzei celei sfinte și mari a bisericii noastre. — Sibiú, la 10 April 1900.“

Dintre obiectele puse la ordinea zilei însemn: fixarea taxelor, ce au să le solvescă bisericile la fondul pentru salarisarea revisorului archidieceșan pe 1900. cum și a taxelor, ce au să le solvescă preoții pe un period de 5 ani la fondul Vancean pentru preoții deficienți; publicarea decisiunilor aduse în sinodul archidieceșan din anul trecut privitor la solvirea dărilor publice, la purtarea de protocoale compactate despre ședințele curatoratelor bisericesci și ale senatelor școlare parochiale; la visitațiunea canonică; la combaterea alcoolismului și a concubinatelor, la purtarea de protocoale cu conscripțiunea nominală a sufletelor din fie care parochie și la procedura, ce are să o urmeze forul protopopesc față cu persoanele bisericesci, cari vin în conflict cu datorințele

lor. După acestea s'a cetit raportul oficiului protopopesc despre mișcarea populației din protopopiat în decursul anului 1899, din care se constată următoarele: Numărul sufletelor în 34 parohii, aparținătoare protopopiatului Sibiului, la finea anului 1899 a fost de 18.143; casuri de naștere în 1899 au fost 590 și anume 308 feciori și 282 fete; cununii bisericesci au fost 97; s'a constatat tot o dată și faptul condamnabil, că s'au încheiat în 5 casuri cununii numai înaintea matriculantului civil și anume: 2 în Ghijasa de sus și câte una în Brad, Hamba și Vestem. Casuri de morțe au fost 446; treceri la biserică noastră 53, ér de la noi la altă confesiune 7. S'a raportat despre activitatea senatelor școlastice parohiale în treienniul expirat (1897—1900), despre frecventarea școlilor, purtarea învățătorilor, arătarea regulată a absențelor, progresul dovedit cu elevii, despre propunerea religiunii și moralității. Din rapoartele cetite se relevă activitatea laudabilă dezvoltată de senatul școlastic parohial din Calvasér și respective de directorul școlar, O. Demetriu Deac, unde s'a câștigat o școală frumoasă cu curte, grădina și un pământ, din al cărui venit se plătesc o parte destul de însemnată a salariului învățătoresc și în modul acesta se mai ușurează poporul și alt cum destul de îngreunat. În urma acestor rapoarte sinodul decide: a) să se admonieze acei preoți (alt cum puțin), cari ca directori școlari n'au corespuns deplin datorințelor lor; b) rapoartele școlastice pe viitor să se facă tot la trei luni (până acum trebuia să se facă în fie care lună); în aceste rapoarte să se arete amănunțit întreg mersul învățământului; c) cateheții să raporteze la fie care semestru despre propunerea religiunii indigând materia propusă și progresul, ce se face în acest obiect momentos. Din socotelile prezentate de cassarul Nic. Togan s'a constatat, că la finea anului 1899 fondul bibliotecii tractuale avea un stat activ de fl. 468.78, iar al doilea, adică cel școlar tractual de fl. 1153.41. În senatul școlar protopopesc au fost aleși pe un nou period de trei ani din cler: Dionisie Aron, preot în Gurariului, Ioan Ghișoiu, preot în Ocna Sibiului, Nic. Togan, cooper. paroch. în Sibiu, Demetriu Deac, preot în Calvasér: suplenți: Ioan Hulea, preot în Buia, și Dion. Decei, preot în Orlat: dintre mireni: Iuliu Bardoși, inspector școlar reg. în retragere; George Maxim de Hóchstenberg, major ces. și reg. în retragere, Basiliu Pop de Harșian, avocat. Rómul Simu, învățător pens., și Coman Gligor, inv., toți locuitori în Sibiu, apoi Nicolaș Racota, medic cerc. în Șeica-mare, Aurel Puntea, inv. în Slimnic, și Ioan Stoia, inv. în Orlat. Dispozițiile de luat pentru alegerea curatoriatelor bisericesci și a senatelor școl. parohiale, asemenea pe un period de trei ani, cum și celea pentru ținerea examenelor la finea anului școlar 1899/900, s'au lăsat în sarcina presiului. O viață discutiune a provocat în sinod modul distribuirii ajutorului de stat, care la preoțimea tractuală a produs o generală nemulțămire. Terminându-se toate acestea, preoții: Ioan Papiu din Vestem și Victor Suciú din Birghiș își cetesc disertațiile, cu cari au fost însărcinați în anul trecut, și sunt ascultați cu plăcere; pentru anul viitor se aleg disertații preoții: Marian Peculea din Stenea și Ioan Staicu din Șelcău.

În sfârșit s'au ales confesarii în persoanele preoților: Paul Popescu din Bórta, Ioan Papiu din Vestem și Anania Decei din Hamba, și membri sinodului s'au întrunit în biserică la molitvă și apoi s'au mărturisit creștinesce.

Cu deosebită stimă:

(nt.)

Maî nou.

O scire telegrafică sosită din Budapesta, vestesce, că Maestatea Sa s'a îndurat a completa stalul rămas vacant prin morțea fericitului Elie Vlása, numind de canonic în Capitlul mitropolitan pe Mon. *Alexandru Uilăcan* prof. gimn. în Blas.

La mulți ani!

Apel. *)

Escelența Sa Dl. Ministru de culte și instrucțiunea publică prin scripta din 7 Ianuar a. c. Nro 98045—1899 își arată neîndestulirea Sa față de școala noastră gr. cat. din Vaidacuta, ca necorespundătoare legii.

Drept aceea încă în primăvara a. c. sîntem siliți a face o reparare radicală, eventual a ne edifica școală din nou ca să o scutim de amenințare și închidere. Considerând înse că poporul gr. cat. de aici și de alt mintrelea s'era, a edificat în anul 1898—99 case nouă parohiale, grajduri și șură, și aceste toate numai din repartitie, prin ce a devenit cu totul stors.

Subscrisul constrâns de împrejurări, în numele tuturor credincioșilor gr. cat. din Vaidacuta, apelez la simțul creștinesc al On. Public rugându-l să se îndure a ne veni în ajutor cu filerul lor la renovarea eventual edificarea din nou a școlii noastre gr. cat.

Orî ce ajutor fie cât de bagatel va fi bine primit și ne va încuraja la lucru.

Toate ofertele să se adreseze la subscrisul în Vaidacuta poșta Nagy-Teremi (Kis-Küküllő megye).

Vaidacuta 3 April 1900.

Augustin Nilca
adm. parohial gr. cat.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Comuna bisericescă gr. cat. din Comloșul mare aduce cea mai călduroasă mulțumită publică Alteței Sale *Mileva Naco ducesă de San Marco* pentru că s'a îndurat a-i ocoli biserică cu grații de fer în preț de peste 2400 fl. — și Domnilor *Teodor* și *Ioan Pascu* proprietarii pentru un prapor de mătășă în preț de 70 corone. Comloșul mare, 17 April 1900. Dr. *Laurean Luca* paroch-protop. — Subscrisul în numele comitetului parohial gr. cat. din Proșcea mare vin a aduce și pe acesta cale mulțumită credincioșului *Pavel Blășan* și soției sale *Anica*, cari au donat o Evanghelie cu litere latine în preț de 25 corone. Dumnezeu se le răsplătească cu plata cerescă după merit. Proșcea mare 16 April 1900. *Ioan Neagoș* paroch gr. cat.

Serbătorile Învierii Domnului și anul acesta au fost serbate într'un chip înălțător de inimă. Duminecă dim. la orele 4. s'a

făcut Învieria, la 1/2, 9. sfînta liturgie și la 3/4, 4 d. a. însératul. La toate aceste servicii dumnezeesci au pontificat Esee. Sa Mitropolitul cu numeroasă asistentă. Sfînta Evanghelie atât la liturgie cât și la însérat au fost cetită în mai multe limbi. Predica festivă a ținut-o Mitropolitul, cântările liturgice le-a executat corul mixt a prof. Murșan. A doua zi I. P. S. Sa a celebrat la biserică parohială, unde a cântat corul meserieșilor sub conducerea dlui Aug. Gruța, culg. tipograf. Duminecă la 1 oră a fost prânz la curtea mitropolitană; au fost invitate aproape 40 persoane: preoțimea gremială, totă.

Din Archidieceasă. Preon. *Iosif Vancea* paroch-protopop în Coșocna, au fost strămutat în aceeași calitate la Oșorhei. — On. *Vasilie F. Saltechi*, adm. prot. inter. al distr. Murș., au fost numit viceprotopop onorar și distins cu brău roșu.

Răsplată dumnezească. Cetim în „Focă Tutovei”: O domnă din Jud. Dorohoi s'a pronunțat în public că ei nu-i trebuie biserică pe moșia sa și dar actuala biserică are să o strice. A doua zi a și murit, așa că nu și-a mai putut pune în lucrare planul. Un domn, rudă cu aceea domnă, cumpărând o moșie cu biserică pe ea, a stricat biserică. Dumnezeu pe acesta l'a pedepsit mai bine, căci l'a paralisat și trăesce ast fel pedepsindu-se spre a da exemplu și altora.

O nouă reuniune de temperanță. Ni-se scrie din Tăgșor, distr. Cătina, că adm. parohial de acolo *Virgil Codarcea* a întemeiat cu peste 30 familii o reuniune de temperanță. Felicităm din inimă pe preoții noștri pentru zelul ce dezvoltă în direcțiunea acesta, că implinesc de o dată și hotărârile repetite a le Sinódelor bisericii noastre și se dovedesc de adeverați păstori ai credincioșilor lor, îngrijind nu numai de binele lor sufletesc ci și de cel corporal. Mai ales pentru înființarea reuniunilor de temperanță vor fi șicanați de toate părțile, dar nu se témă, argumentul, că păgubesc statul prin ast fel de reuniuni e fals. Statul nu poate privi nepăsător la ruina cetățenilor, ci din potrivă, trebuie să îngrijescă și promoveze bunăstarea și înflorirea lor materială.

Scolastic. Despărț. *Reghin* al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceasă de Alba Iulia și Făgăraș își va ține adunarea generală în Casva la 5 Maiu n. — Despărț. *Buia* al aceleași reuniuni își va ține adunarea la 13 Maiu n. în Valea-Sasului. — Despărț. *Ardusat*—*Someș* al reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidiaconatul Satmar, va ține la 7 Maiu n. o adunare festivă în Poml, în onórea ducentenarului unirei românilor cu biserică Romei. Tot atunci se va da un concert împreunat cu dans în favorul fondului de premiare al învățătorilor.

Întunecime de sóre. La 28 Mai Spania va avea parte de un rar fenomen ceresc. Discul lunel va acoperi sórele producând întunecime în ziua mare. Fenomenul va fi văzut în Spania 12 minute. În cele alalte părți ale Europei foarte puțin se va vedea din el. Pentru observările astronomice Spania face mari pregătiri, observatoriile astronomice vor fi ajustate cu aparatele trebuincioase pentru mai multe persoane de o dată, se va publica o carte cu toate rezultatele esperiate până acum și vor fi invitați să facă observațiuni mulți erudiți din străinătate.

Neorolog. † *Iosif Ciura* paroch gr. cat. deficient în *Bucium-șeșă* și v.-protopop onor. a repausat în Domnul în 26 a l. c. în al 83-lea an al etății și al 60-lea an în serviciul Domnului.

† *Ioan Gerasim* jude reg. de tablă a repausat la 20 l. c. în al 58-lea an al vieții și al 27-lea an al fericitei sale căsătorii.

În veci amintirea lor!

*) Tóte ziarele române sînt ragate se publice acest apel.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

I.

(Continuare.)

În aceste idei, cari umpleau pe atunci lumea de jale și descurajare, se încercară părinții să introducă și pe fca lor Monica; lor și împrejurărilor timpului e de a se aserie, că ea așa de timpuriu începă a disprețui această lume trecătoare și a se interesa cu multă atragere de cele eterne, ceea ce până la moarte îi rămase una din cele mai frumoase trăsuri ale naturii sale.

Când Monica vorbește de prima ei educație, nu laudă numai zelul mamei sale, ci amintesc cu multă mîndrie și serviciile servitorei celei bătrâne, căreia îi fu concedată în copilărie. Aceasta a fost și nutritorea tatălui Monicei, ea l-a purtat pe umeri, cum făc mamele tinere, cari au copii; și după ce l-a văzut mare, și a fost de față și la nunta lui, pentru cinstea, ce o avea la el din cauza bătrânețelor și a moravurilor ei curate, i-a devenit eră și servitoare, sau mai bine a doua mamă a copiilor lui. Harnică, înțeleptă și punctuoasă, puțin cam aspră și cerbică, dară devotată tinerei sale stăpâne, era un adevărat tip al acelor servitoare din vechime, pe cari creștinismul le-a dat lumii, și cari nu-s cele din urmă între creațiunile sale frumoase. Ea veghia cu multă grijă lângă leaganul, ce cuprindea o ființă destinată a fi așa de sfântă și preamărită.

Scutită ast fel de ori ce pericol, crescută cu atâta grijă, nici o plantă n'a produs vre o dată așa de timpuriu mai multe flori și fructe, de cât sfînta noastră copilă. Era micuță încă și pândia momentul binevenit, când neobservată de nime se ducea singură la biserică, unde stănd într'un unghet părăsit, cu mâinile înleștate și cu ochii plecați afla atâta plăcere a se întreținé cu Dumnezeu, în cât cu timpul își uita să se mai reîntoacă a casă. Când apoi se ducea a casă, sficioasă și confusă, pentru că a întârziat atâta singură, bătrâna servitoare o muștra aspru, îi dădea și bătaia; dar nici bătaia, nici muștrările n'o puteau face să plângă, cu atât mai puțin să-și slăbescă simțimintele de alipire și recunoștință față de nutritorea sa.

Câte o dată, când se juca cu prietenele sale, cât ai bate în palmi dispărea și apoi o afla sub un arbore, nemișcată, cufundată în rugăciuni, uitându-și de toate jucăriile.

¹⁾ S. Augustin ne-a lăsat tare puține amănunte din copilăria și tineretea mamei sale. Norocul, că tradițiunea suplinește lipsa. Mai ales cărțile liturgice ale ordurilor, cari urmăz regulă sfîntului Augustin, ordurile canonice, eremiții sfîntului Augustin, serviții și premonstratensiți ni-au conservat date interesante în cărțile lor, din cari se poate cunoaște natura sfîntei Monice.

²⁾ »Mărturisirile« lib. IX. c. 8.

³⁾ Dum adhuc puella esset, saepe domo parentum se subtrahens, ad ecclesiam fugiebat. Ibi aliquamdiu in angulo permanens, virginales orationes ad Christum fundebat (Breviarium canonicorum Reg. ordinis s. Augustini. Ad primam Noct. lect. I.)

⁴⁾ Dum autem domum tarde rediret, a bajula sua verbarabatur. Et totum ipsa puella patienter portabat. (Bollandistae, 4 Mai.)

A dese ori se scula noaptea, pe ascuns din pat, ingenunchia și cu mâințele ridicate, cu un zěl și atențiune prea de timpuriu pentru ea-și zicea rugăciunile, ce le învățase de la buna sa mamă. ¹⁾ Se poate zice, că Dumnezeu vorbindu-l așa intim la inimă, voia să o dedeie încă din copilărie la măestria divină a rugăciunii, de care apoi mai târziu să-și folosi așa de minunat; a și învățat-o de timpuriu cum se manueze această armă puternică, cu care trebuia să se lupte și să-și câștige victoria cea mai strălucită. O altă însușire, ce se ivi încă de pe atunci în inima Monicei era iubirea față de săraci. ²⁾ La masă a dese ori ascundea câte o bucățică de pâne în sin, și când n'o vedea nime sta la poartă pândind după vre un sărac, căruia se l-o dea. ³⁾ Două feluri de săraci erau mai ales preferiți înaintea evlavișei noastre copile: călătorii și morboșii săraci. Când vedea, că trag călători cătră casa ospitală a tatălui său, îi făcea se ședă pe o bancă și ori și cât de micuță era, și cerea pentru sine onorea de a le spela picioarele. Pe cei morboși îi cerceta și le servia tuturor după puterile sale tinere. Monică mai escela încă prin blândete și prin iubirea de pace. Când se juca cu sotele ei, era destul să zică o vorbă, ca să împace pe micuțele certărete. Era așa de pacinică la față, în vorbă și în totă purtarea ei, în cât fără se scie, influința — și asupra celor mai bătrâni. Prin pacinicia sa împăca pe toți. ⁴⁾

La aceste daruri supranaturale, prin cari fu pregătită la onorea de mamă a unui sfînt, ea mai adause și alte virtuți, pe cari le câștigase mai ales prin îngrijirea deosebită a nutritorei sale.

»Această femeie bătrână — zice Augustin ⁵⁾ — înfrunându-o cu o rigore înțeleptă și învățându-o cu multă înțelepciune a dat-o de timpuriu la virtuți.« A fară de timpul, cât Monica gusta la masa părintescă, nu-i permitea să bea nici un picur de apă, ori și cât ar fi fost de sărosă, ca ast fel să se dedeie la cumpetare, pocăință, tărde de suflet și abnegațiune, fară de cari nu poate exista creștină, nici soție, nici mamă. »Tu ai format-o, Dumnezeu meu! — esclamă s. Augustin. Nici tatăl său, nici mamă-sa nu presimțiau, ce se va alege când va din ea. Dar Tu i-ai dat creștere pe încetul într'o casă creștină în frica lui Dumnezeu, începutul a totă înțelepciunea.« ⁶⁾

Și cu toate aceste, în mijlocul strălucirii a virtuților, cari începeau a se naște în Monică, se vede — nu zic o petă, dar o umbră de acele, pe cari câte o dată Dumnezeu le trimite și peste sfîntii săi, ca să-i facă mai precauți și mai umiliți. Aceasta copilă, pe cum e datina la fetele mărișore, cari trebuie inițiate cu începutul în conducerea casei, trebuia să mergă în fie care zi în pivniță după vin. »Se întâmplă câte o dată,« zice s. Augustin, »că după ce umplea cupa, înainte de a turna în sticle, o apropia de buze și gusta din ea, nu din pofta vinului, pentru că nu-i plăcea, ci mai mult din petulanță copilărească, care îndemna la lucruri oprite. Dar pe cum cine nu încunjură greșelele mici, cade în păcate mari, așa și ea; gustând în totă ziua din ce în ce mai mult, a ajuns a bé mai târziu și câte o ulcieă aproape plină.

Unde era atunci bătrâna ei guvernanta atât de înțeleptă și strictă? Și ce lec ar fi ajutat în contra morbului ascuns cu atâta grijă, dacă Tu, Dómne, n'ai fi veghiat asupra noastră? Dómne, care ești de față și când lipsesc părinții și nutritorele, Tu, carele chiar și prin greșelile altora mântuiesci sufletele, ce ai făcut. Tu atunci, o Dumnezeu meu!? Cum ai lecut? Cum ai vindecat? Așa-i, că prin îngrijirile Tale secrete, Ți-ai făcut instrument ascuțit și tare din păcatul altui suflet și cu o tălatură ai delaturat rana veninosă? Certându-se o dată servitorea, ¹⁾ cum se întâmplă a dese ori, cu tinera sa stăpână, plină de amărăciune a batjocorit-o zicându-i între patru ochi: Bentóre! ²⁾ Atinsă prin acesta, Monica și-a recunoscut greșela rușinosă, a condamnat-o și s'a cores în dată pentru tot de una.

Se spune, că și-a propus chiar să nu mai bea, de cât apă. Ori cum a fost, destul, că pe cum se întâmplă de comun în viața celor sfînti, această greșelă a avut rezultate bune pentru blânda copilă. Aceasta i-a stors primele lacrimi de pocăință; acesta i-a inspirat spiritul mortificațiunii, a făcut-o umilită și neîncredută în sine și fară de scirea ei a învățat-o a sta lângă leagan, cea mai frumoasă și mai fragedă ocupațiune, ce era să-i fie concedută ore când.

Înr'aceea, pe la 348 sau 349, Monica fu martora unui eveniment, care o implu de bucurie și făcu să se cocă toate fructele tinereții ei frumoase. Pe cum amintisem, Tagasta fu atrasă în eresia și șisma lui Donat; 20 de ani această eresia ținu orașul în continue turburări violente. Pe timpul istorisirii noastre aceste turburări, degenerând chiar în jafuri și omoruri, deveniseră așa de grele și amenințătoare în toate orașele Africii, în cât împărații se vedeau siliți a întreveni cu putere armată. *Constanția* împăratul opri prin lege mărturisirea publică a acestei eresii. Un număr mare de orașe se rentorseră la credința catolică, între cari și Tagasta, și încă cu atâta bucurie sinceră și unanimă, în cât era învederat, că numai frica de violențele ereticilor a împedecat pe cele alalte orașe să nu facă asemenea. Câți va ani mai târziu, cum zice s. Augustin, în zădar ai fi căutat un oraș mai fericit și mai strins unit cu biserică romană, de cât Tagasta.

Monică era cam de 16 ani, când se implinise eliberarea norocoasă a orașului său natal, apăsat până aci de o partidă fanatică, și vătămata în una din cele mai sfînte libertăți ale sale, în libertatea religioasă. Fară îndoielă, că inima ei trăsări de însufletire adencă și dulce vedend această îmbrătoșare a bisericii și a patrii sale; și dacă-i adevărat, ceea ce mulți cred, că pe timpul acesta primi ea botezul și prima cuminecătura, aceste au trebuit să producă în sufletul ei emoțiuni puternice și înalte, cari i-au dat direcțiune neschimbată vieții.

Cu vârsta i se dezvoltară și darurile naturale. Spiritul ei drept, înalt și pîntrunător a primit laudele cele mai delicate și mai puțin suspecte din partea aceluia, care era mai capabil a o judeca și care de bună samă nici pe mamă-sa n'a vrut să o înalță fară drept.

S. Augustin în mai multe locuri zice că inteligența Monicei era aproape de geniu, Vom vedé-o mai mai târziu discutând despre cele mai de fructe cestiunii filosofice și teologice în societatea sfîntului Augustin și a soților lui, cari, după cum spune însuși

¹⁾ Brev. Can. Reg. ad prim. Noct. lectio II.

²⁾ Mirum in modum ab infantia secus crevit miseratio. Ita, ut quasi naturali affectu pauperes diligeret (ibidem. lect. II.)

³⁾ Saepe panem de mensa in sinu collocabat et de paterna domo fugiens, pauperibus tribuebat (Boll. 4 Mai.)

⁴⁾ Brev. Heremiti Di Augustini.

⁵⁾ Mărt. lib. IX. c. 8.

¹⁾ O servitoare însoția tot de una pe Monica în pivniță, era prin urmare mărturie greșelilor ei. Trad.

²⁾ Confess. lib. IX. c. VIII.

Augustin, cugetău, că în mijlocul lor să afie un mare bărbat. Această inteligență adâncă și rară se observă de timpuriu la Monica; ea avea o sete nestăpănită după învățatură. Încă de copilă părăsia jocurile prietinelor sale, ca să asculte conversația celor mai bătrâni, celor învățați și serioși. Mai ales o putea-I vedea ședând ore întregi la picioarele bunicii sale, o femeie venerabilă pentru etatea și credința sa, carea ca contemporană a martirilor însușea mult pe evlavioasa copilă prin istorisirile mișcătoare și interesante.¹⁾

La aceste daruri ale minții, pe cari Dumnezeu i le-a dat a nume, ca în totă privința să influențeze asupra lui Augustin, — Monica mai adăuse altele și mai prețioase: o blândetă neîntrecută, împreună cu o tărie rară, o linișce păcnică, neschimbată. Caracterul ei era statornic și curajos tot o dată, inima ei fragedă și totuși plină de energie atât în iubire, cât și în lucrare. Pe scurt ea avea unul dintre acele naturele bogate, ce rar se ved, și în cari cea mai rară armonie se întâlnește cu cele mai uluitoare contraste.

Cât despre exterior, — de care vrând nevrând întrebăm și când e vorbă de o sfință, — e foarte greu a satisface pe deplin curiozității legitime a cetitorilor nostri. Totuși se pare, că era de o statură destul de înaltă și de o frumșetă rară. Cel puțin pe când era de 18—20 ani, credința, pietatea, modestia, iubirea de Dumnezeu și de omen, atâta strălucire și farmec i-au imprumutat, în cât unul dintre cei mai însemnați biografi ai ei zice, că nu o poate descrie. Se înțelege, despre frumșeta sfinților încă se poate zice, ceea ce zice s. scriptură despre pacnicia lor: exsuperat omnem sensum — trece peste totă firea.²⁾

(Va urma.)

Lumina în cultul dumnezeesc.

(Continuare.)

Dară nu numai la sărbătorile alese, ci și în toate zilele, în cari se sevârșiau funcțiuni sacre și se ținea s. liturgie, s'a folosit biserică catolică de lumină spre animarea sărbătorii bisericesti și spre dovedirea bucuriei spirituale. Tertulian scriind despre agape zice între altele: „După luarea prânzului își spală fiesce carele mâinile, se aduc luminile și se provocă oșpeții, să cânte o cântare sfință, carea o au compus înșiși, ori un text din sfința Scriptură.“³⁾ Adevărat că Tertulian grăește aci despre slujba dumnezească, întru cât ea sa sevârșit noaptea; dară nu în tot de una și pretutindena au fost credincioșii așa de persecutați, cât să nu fie putut sevârși une oria și pe alocuria și mai ales în timpuri de pace slujba dumnezească la lumina zilei. S. Paulin mărturisește, că în biserică se obișnuiau a se aprinde multe lumină atât ziua cât și noaptea. În poema a 3-a pe ziua s. Felix zice dînsul:

„Clara coronantur densis altaria lychnis
Luminaceratis odolentur odore papyris:
Nocte dieque micant. Sic nox splendorque diei
Fulget et ipsa dies caelesti illustris honore,
Plus micat innumeris lucem geminata lucernis.“

¹⁾ De plurimis claris mulieribus a Fr. Iacobo Philippo Bergonensi Ord. Heremitarum D. Aug. I. vol. in folio 1493 caract. goth.

²⁾ Ep. c. Filip. c. 4. v. 7.

³⁾ Tert. Apologia.

Și tot asemenea și în poema a 11-a:

„... His scyphulis incerta relucens
Lumina, cum fert festa dies.“

S. Paulin nu descrie aci o întâmplare și solemnitate extraordinară, ci o sărbătoare de tot ordinară, care se sevârșia în biserică în zile de sărbătoare, și nici nu esagerază, când grăește aci despre „lumină nenumerată“. Cu mult mai mult zice despre festivitățile acestea Fortunat. El zugrăvește¹⁾ ziua Înălțării Domnului în chipul următoriu:

„Undique rapta manu lux cerea provocat astra,
Credas ut stellas ire trahendo comas.
Lacteus hinc vesti color est, hinc lampade fulgor
Ducitur et vario lumine picta dies
Inter candelabros radiabat et ipse sacerdos.“

Dară nimeni nu s'a exprimat despre obiceiul acesta mai cu de-adinsul ca s. Ieronim în epistola către Ripariu, unde combate criticasteria nepotrivită a lui Vigilantiu. Chiar criticasteria aceasta a lui Vigilantiu ne e o dovadă nouă, că obiceiul acesta în biserică a fost general. „Prope ritum gentilium videmus sub praetextu religionis introductum in ecclesias sole adhuc fulgente moles cereorum accendi,“ zice Vigilantiu. Ieronim numește pe contrariul său Dormitantiu pentru sfrontarea și nesciuința lui, se provocă la bisericile răsăritene și strivesce obiecțiunile criticastrului: „Per totas Orientis ecclesias quando legendum est Evangelium, accenduntur luminaria iam sole rutilante non utique ad fugandas tenebras, sed ad signum laetitiae demonstrandum.“ S. Isidor de Sevilla ne mai spune și un alt motiv, pentru care se folosește lumina în cultul dumnezeesc al creștinilor: „Ut sub typo luminis corporalis illa lux ostendatur, de qua în Evangelio legitur: Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.“²⁾ Deosebit de frumos se exprimă în privința aceasta Microlog³⁾: „Juxta romanum ordinem numquam missam absque lumine celebramus, non utique ad depellendas tenebras, cum sit clara dies, sed potius in typum illius luminis, cuius sacramenta ibi conficimus, sine quo et in meridie palpamus sicut in nocte.“ Usul acesta al luminilor pare a-l certa Lactantiu Firmian, când zice: „Num igitur mentis suae compos putandus est, qui auctori et datori luminis candelas ac cereorum lumen offert pro munere?“⁴⁾ Dară din contextul întreg se vede limpede, că el cu cuvintele acestea certy pe păgânii, pe cari îi combate, că ei aprind lumină zeilor săi, ca și cum ei ar petrece așa zicând întru întunerec și ar avea lipsă de lumină. Împotriva concipiării acesteia păgănești a folosirii de lumină în cultul dumnezeesc al creștinilor protestează și s. Ieronim în aceeași epistolă îndreptată împotriva lui Vigilantiu și respinge de repetate ori în chipul său energetic obiceiul învinuirea, că creștinii prin folosirea aceasta a luminilor ar deprinde o superstiție păgănească. Așa scrie el: „Cereos autem non clara luce accendimus, sicut frustra calumniaris, sed ut noctis tenebras hoc solatio temperemus et vigilemus ad lumen, ne caeci tecum dormi-

amus in tenebris.“ Firesce că cuvintele acestea au, să se înțeleagă în sens figurat: „Aprinderea luminilor în bisericile noastre nu are de a face nimica cu lumina firască a zilei, și de aceea învinuirea, ce ne-o face, e o calumnie fără de nici un temei. Ci noi aprindem luminile pentru întunerecul spiritual, în care petrecem. În întunerecul acesta ne servesc spre mângăiere lumina firască ca simbol al luminii revelațiunii: ea are, să ne țină trezi și să ne îndrume la lumina spirituală, pentru ca să nu perim împreună cu tine în întunerecul rătăcirii.“ Tot asemenea au, să se înțeleagă și cuvintele, cu cari continuă s. Părinte: „Quod si aliqui propter imperitiam et simplicitatem saecularium hominum vel certe religiosarum foeminarum, de quibus vere possumus dicere: Confiteor, zelum Dei habent, sed non secundum scientiam: hoc pro honore martyrum faciunt; quid inde perdis?“ În cuvintele acestea s. Ieronim nu desaprôbă aprinderea de lumină în onorea martirilor, ci certy era și numai închipuirea greșită, carea o supune Vigilantiu. Era s. Ieronim o concede numai la câți va ignoranți, ca și cum adecă luminile acelea s'ar aprinde martirilor, pentru ca ei să nu petrecă întru întunerec. Asta se vede și din cuvintele următoare ale dînsului: „Causabantur quondam et apostoli, quod periret unguentum, sed Domini voce correpti sunt; neque enim Christus indigebat unguento, nec martyres lumine cereorum, et tamen illa mulier in honorem Christi hoc faciebat devotioque mentis eius recipitur, et quicumque accendunt cereos secundum fidem, suam habent mercedem dicente apostolo: Unusquisque in sensu suo abundet.“ Mai zice apoi Vigilantiu într'alt loc: „Magnum honorem praebent huiusmodi homines beatissimis martyribus, quos putant de vilissimis cereolis illustrandos, quos agnus, qui est in medio throni, cum omni fulgore maiestatis suae illustrat.“ Desaprôbând părerea aceasta greșită s. Ieronim totuși recunoște rîvna și intenția cea bună a credincioșilor și respinge cu hotărîre învinuirea, ca și cum credincioșii prin usul acesta ar deprinde idolatrie: „Idololatrias appellas huiusmodi homines; non diffiteor omnes nos, qui in Christo credimus, de idololatriae errore venisse; non enim nascimur, sed renascimur Christiani, et quia quondam colebamus idola, nunc Deum colere non debemus, ne simili eum idolis honore venerari? Illud fiebat idolis et ideo detestandum est, et hoc fit martyribus et ideo recipiendum est; nam et absque martyrum reliquiis per totas Orientis ecclesias, quando legendum est evangelium, accenduntur luminaria iam sole rutilante.“ Același s. Părinte zice în epistola sa către Eustachiū¹⁾ despre s. Paula: „Translata Episcoporum manibus et cervicem feretro subicientibus, cum alii Pontifices lampades cereosque praeferrent.“ S. Gregoriu din Cesarea într'o cuvîntare face amintire despre un tribun, „care onorase biserică sa și mai bine pe locuitoriul bisericii și-l îmblândise aprindend în biserică lumină.“²⁾ Și împăratul Iustinian rînduise: „Non aliter quempiam de novo ecclesiam aedificare, priusquam definiat mensuram, quam deputat, et luminaria.“³⁾

(Va urma.)

¹⁾ L. V. carm. 5.

²⁾ Lib. VII. Originum cap. 12.

³⁾ Cap. 11.

⁴⁾ Lib. VI. div. instit. cap. 2.

¹⁾ Epist. 27.

²⁾ Sarius T. IV.

³⁾ Reg. din 527—565. Novella 67. c. II. Cf. Novella 128.

Bibliografie.

A apărut:

Revista Ilustrată Enciclopedică „Gazeta Săteanului”. Anul al XVII-lea, Nr. 5 cu următorul sumar: O deslușire. — Invasiunea leprei în România. — Ferma de la Herăstrău și îmbunătățirea vitelor. — Despre frigurile palustre. — Lupta contra grindinei. — Despre distribuția alimentelor la animale. — Oțtiga combătută prin trei metode. — Cercetările la polul sud. — Crescerea pa-serilor. — Conjunctivita granulată (urmare). — O propunere contra înzepedirei trenurilor. — Convorbiri economice. — Cronica agricolă. — Sciri diferite agricole. — Informațiuni agricole. — Buletin comercial. — Bibliografie. — Miscellanea.

Ilustrațiuni: Formele Ematozoerului frigurilor palustre (14 figuri). — Parapete de arbori. — Comparațiune grafică a producțiunii porumbului. — Carta Statelor-Unite arătând principalele State producătoare de porumb. — Partea glumită: Pânea artificială (11 gravuri). — Sôrtea războiului.

Povestea Privighetorii, e titlul unei dragălașe povești compuse de prof. I. Manliu, după minunata poezie „Însirăte-mărgărite” de Vas. Alesandri. Broșurica elegant tipărită pe hârtie fină costă 25 bani. Se află de vîndut și la Tipografia noastră.

A apărut și se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Istoria legii nouă de Dr. V. Szmigelski, tomul I. Tineretele lui Isus. Isus ca profet, 399 pag. preț 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. preț 3 cor. 40 fil. Și în tomul al doilea apărut acum întâlnim același stil plin de frumusețe, aceeași limbă românească curată, aceeași admirațiune și încântare pentru faptele mărețe săvîrșite de Omul-Dumnezeu în ultima săptămână petrecută pe pămînt. Și venitul ce va realiza din cartea aceasta auctoralul îl destinază fondului provincial de salarisare la care dînsul a pus basă.

Recomandăm istoria aceasta cu tot de-a-dinsul ca pe o scriere necesară și foarte folositoare fie căruia adevărat creștin.

Dr. Victor Szmigelski: **Ermenentica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaș 1899, pag. 180, preț 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale dl. auct. destinază și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar poate fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturii.

Jertfa creștinilor. Comentar al liturgiilor bisericii grecești compus de Dr. Victor Szmigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preavenatului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Pag. 230 în 8°. Preț 2 cor. 10 fil. sau 2 lei 20 bani. Editura auctoralul.

„Istoria dieceșei gr. cat. de Oradea-mare” de Dr. Ioan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vîndare la auctoralul. Oradea-mare, Nagy-magyar utca z. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologii și învățători sau pedagogi cu 1 fl. 10 cr. ambele părți.

Sfinta și Dumnezeesca EVANGELIE a Domnului și Dumnezeului nostru Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere stră-bune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfințitului nostru Arhiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr. Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfinta Unire 200.

Prețul unui exemplariu costă crud: **8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cel patru Evangelisti. cu cruce și cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea pelei și a decorațiunilor, cari se vor dori.

Posta redacțiunii.

Preaon. G. T. în A. Mulțumim pentru serviciul binevoitor ce ni-ai făcut. Complimente!

On. V. P. în H. Am primit manuscrisul, vom vedé. Sintem recunoscători pentru scrișoarea ce ni-ai adresat. Cu abonamentul nu restați de cât pe an. tr. și pe anul acesta. Salutări cordiale!

Dlul V. M. în B. Aveți dreptate. Scrișoarea din Viena, publicată în numărul de Paști, a fost adresată amicului Alesandru Ciura colaborator intern al foii noastre.

Unel coriste în B. Regretăm, că nu putem publica scrișoarea DVăstre, necunoscându-Vé adevăratul nume. Pagubă, faceți nișce reflexii așa de adevărate!

Dlul R. S. în S. Cu mirare am observat, că în același timp, în care ne scriți, că nu mai poți lucra la noi din cauză de morb, colaborezi la altă fée. Nu cum va a scrie la „Unirea” (fée bisericească gr. cat.) e incompatibil cu „Unirea”-ul acum? Ar fi interesant să se scie.

On. V. C. în T. Spănte pentru reuniunile de temperanță se află de vîndare la „Tipografia” în Sibiu. Adresază-te acolo. La cele alalte întrebări affi răspuns în numărul acesta. Te salut!

Uricani. Am primit cu mulțumită și achitat pe anul 1892 sem. 2-lea și 1893 sem. 1-a. Posta am schimbat-o.

M. Ménes. Am primit și achitat anul 1898 și 1899.

Spálnaca, Ciunga și Gárbovița am primit și achitam anul 1899.

Revdgel. Am primit și achitam anul 1899 sem. 1-a.

Dlul Em. Micu, Belincz, numărul ceruți vi-s'au espedat încă la 12 Martie n.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Publicare de licitare minuendă.

(8) 1-1

Consistoriul greco-catolic de Alba Iulia și Făgăraș cu reședința în Blaș. prin Ord. sa data din 27 Martie 1900 de sub Nr. 1670 a încuviințat edificarea unei case parochiale nouă în Almașul mare (comitatul Clușului, cerc. pretor. Hidalmás).

Spesele clădirii sînt preliminate în suma de 2200 fl. v. a. Pe lângă această comună bisericească va da din al său materialul de pîtră și cărămida trebuincioasă veturate la fața locului.

Pentru asigurarea acestei clădiri prin întreprindere se va face la 10 Maiu a. c. st. n. la orele 10 a. m. în casa parochială din Almașul mare licitare minuendă publică verbală.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitare minuendă vor fi espuse din 25 April 1900 la Oficiul par. gr. cat. din Almașul mare.

Doritorii de a primi lucrarea aceasta sînt provocați ca pe termenul sus defipt să se prezenteze provăduți cu vadiu de 10% după suma preliminară la locul defipt în persoană. — pe cum a aduce spre depunere și cautiune de cel puțin 15% din suma de strigare.

Curatoratul gr. cat. din Almașul mare (p. d. Nagy-Aldás, gara Bánffy-Hunyad, distr. protop. al Almașului.)

Florian Petran
paroch.Paul Toda
curat. primar.Vasiliu L. Pop
v.-protopop.

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllöszög—Blaș.

(valabil din 1 Oct. 1899).

Sosesc			Plécă		
1. De către Teiuș:			1. Cătră Teiuș:		
Tren accelerat,	9:04	dim.	Tren mixt,	12:43	d. a.
” mixt,	2:18	d. a.	” accelerat,	7:35	sara
” personal,	1:02	nóptea	” personal,	2:26	nóptea
2. De către Copșa:			2. Cătră Copșa:		
Tren mixt,	12:41	d. a.	Tren accelerat,	9:05	dim.
” accelerat,	7:34	sara	” mixt,	2:20	d. a.
” personal,	2:21	nóptea	” personal,	1:07	nóptea
3. De către Sôvárad:			3. Cătră Sôvárad:		
Tren mixt,	11:55	a. m.	Tren mixt,	3:25	nóptea
” ”	7:15	sara	” ”	2:30	d. a.